

Bosnia and Herzegovina
Ministry of Foreign Trade and Economic Relations

RADIONICA

“KIGALI AMANDMAN MONTREALSKOG PROTOKOLA O SUPSTANCAMA KOJE OŠTEĆUJU OZONSKI OMOTAČ”

Sarajevo, Bosna i Hercegovina, 09-10 jul, 2019. godine

Osnovne informacije

Montrealški protokol o supstancama koje oštećuju ozonski omotač je posljednji put izmijenjen na 28. sastanku Zemalja članica Montrealskog protokola, koji se održao u Kigaliju, Ruanda 2016. godine, sa ciljem smanjenja potrošnje HFC supstanci, koje kao gasovi sa efektom staklene bašte, imaju uticaj na klimatske promjene hiljadu puta veći nego CO₂. Kigali amandmanom, zemlje su se obavezale da smanje proizvodnju i potrošnju HFC supstanci za 80% u narednih 30 godina. Zahvaljujući smanjenju potrošnje ovih supstanci očekuje se da će se izbjeći više od 80 milijardi metričkih tona emisije CO₂Eq do 2050. godine, dok će se i dalje štiti ozonski omotač. Stoga će Montrealski protokol povećati svoj doprinos u borbi protiv klimatskih promjena zajedno sa Pariškim sporazumom.

Organizacija Ujedinjenih nacija za industrijski razvoj (UNIDO) kao implementaciona agencija, jedna je od agencija koja igra ključnu ulogu u međunarodnim naporima za smanjenje potrošnje HFC supstanci. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine u saradnji sa Ministarstvom za prostornu uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske i Federalnim ministarstvom okoliša i turizma koordinira provedbu Montrealskog protokola o supstancama koje oštećuju ozonski omotač Bečke konvencije o zaštiti ozonskog omotača.

Cilj radionice:

Cilj radionice je da se predstavi opšti pregled Kigali amandmana Montrealskog protokola, alternativne tehnologije, kao i da se sa učesnicima radionice razmotre mogući modeli za efikasniju implementaciju Kigali amandmana u Bosni i Hercegovini sa osvrtom na energetska efikasnost u sektoru hlađenja kao i sigurnosne standarde.

Učesnici:

Učesnici radionice: predstavnici vladinih institucija i predstavnici industrije.

Datum i mjesto održavanja radionice:

Radionica će se održati 09-10 jula 2019. godine, u Vanjskotrgovinskoj komori BiH, Branislava Đurđeva 10 u Sarajevu, Bosna i Hercegovina.

AGENDA

09 Jul, 2019.god.

Vrijeme	Agenda	
8:00–9:00	Registracija učesnika	
Uvod		
9:00–9:10	Pozdravna riječ	Ognjenka Lalović, STK BiH, direktorica Sektora privrede; Mirza Hujić, pomoćnik ministra MVTEO, Sektor za vodne resurse, turizam i zaštitu okoliša
Sesija I: Opšti aspekti Kigali amandmana na Montrealski protokol o supstancama koje oštećuju ozonski omotač		
9:10–09:50	Pregled Kigali amandmana (smanjenje potrošnje HFC supstanci), regulatorni okvir, benefiti i politika za ratifikaciju Kigali amandmana	Nataša Kočova, UNIDO međunarodni konsultant
09:50-10:20	Aktivnosti MVTEO Ozonske jedinice BiH na provedbi HPMP i smanjenju potrošnje HFC supstanci pod Kigali amandmanom Institucionalni i zakonski okvir u RS Institucionalni i zakonski okvir u FBiH	Azra Rogović-Grubić, MVTEO BiH Ozren Laganin, MPUGE RS Almira Kapetanović, FMOiT
10:20–10:40	Pregled EU F gas regulative o fluorovanim gasovima, inventar opreme - logbooking	Nataša Kočova, UNIDO međunarodni konsultant
10:40-11:00	Iskustva EU u implementaciji F gas regulative i pregled najboljih praksi	Bernd Kaltenbrunner, UNIDO međunarodni konsultant
11:00-11:20	Kafe pauza	
Sesija II: Pristupi i rješenja za smanjenje potrošnje HFC supstanci; prevazilaženje barijera na tržištu i projekcije		
11:20-11:50	Dosadašnja iskustva i dalji koraci: - ažuriranje istraživanja o ODS alternativama; - HFC outlook	Maja Maretić Tiro, UNIDO ekspert
11:50-12.10	Kontrola prodaje rashladnih medija i certifikacija	Miro Jurić, predsjednik RKTiDT odbora pri VTK BiH
12:10-12:45	Značaj standardizacije u oblasti klimatizacije, grijanja i hlađenja-status u Bosni i Hercegovini	Hafiza Zametica, Institut za standardizaciju BiH
12:45-13:45	Ručak	

Sesija III: Dostupne tehnologije u procesu smanjenja potrošnje HFC supstanci (opcije za promovisanje tehnologija koje nisu zasnovane na HFC supstancama)		
13:45-14:15	Pregled alternativnih /prirodnih rashladnih fluida u različitim aplikacijama	Bernd Kaltenbrunner, UNIDO međunarodni konsultant
14:15-14:45	Standardi i sigurnosni aspekti prirodnih rashladnih fluida	Bernd Kaltenbrunner, UNIDO međunarodni konsultant
14:45:15:00	Transformacija tržišta i identifikovanje barijera za uvođenje alternativa sa niskim GWP potencijalom u sektoru industrije i način prevazilaženja barijera (diskusija)	Bernd Kaltenbrunner, UNIDO međunarodni konsultant
15:00-15:45	Energetska efikasnost, energetska označavanje i eko dizajn u FBiH; Aktivnosti Fonda u oblasti energetske efikasnosti	Jasmina Kafedžić, Federalni okolinski fond Dražen Antić, RS Fond za zaštitu okoliša i energetska efikasnost
15:45-16:00	Kafe pauza	
16:00-16:30	Troškovno-optimalni nivoi ulaganja u mjere energetske efikasnosti stambenih i javnih zgrada – Odgovor EE i OIE na zagađivanje KS kroz postojeće i nove mogućnosti subvencija u BiH	Nihad Harbaš, ekspert
16:30-17:00	Diskusija, zaključci i preporuke prvog dana	

10 Jul, 2019. god.

Vrijeme	Agenda	
9:00–9:10	Pregled prvog dana	Azra Rogović-Grubić, MVTEO BiH
Sesija IV Veza energetske efikasnosti i tranzicionih mogućnosti u sektoru hladjenja		
9:10-9:40	Energetska efikasnost u kontekstu Kigali amandmana	Nataša Kočova, UNIDO međunarodni konsultant
9:40-10:10	Energetska efikasnost i energetska slika u BiH	Nijaz Delalić, Mašinski fakultet Sarajevo, UNSA
10:10-10:30	Pitanja /Odgovori/Diskusja	Azra Rogović-Grubić, MVTEO BiH
10:30-10:50	Kafe pauza	

Sesija V Alternative sa niskim GWP potencijalom u sektoru hlađenja i klimatizacije, sigurnosni standardi		
10:50-11:20	Primjena CO2 tehnologije u pogonu za preradu i hlađenje ribe	Vladimir Soldo, prof. dr. Univerzitet u Zagrebu, Fakultet strojarstva i brodogradnje
11:20-11:40	Primjena dizalice topline za grijanje i hlađenje prostora Pilot projekat propanske dizalice toplote na FSB-u Zagreb	Vladimir Soldo, prof. dr Univerzitet u Zagrebu, Fakultet strojarstva i brodogradnje
11:40-12:10	Pilot projekat kaskadne dizalice topline CO2/R1234ze na Tehničkom muzeju Zagreb	Vladimir Soldo, prof. dr Univerzitet u Zagrebu, Fakultet strojarstva i brodogradnje
12:10-12:30	Recikliranje i ilegalna prodaja rashladnih medija	Hrvoje Krapanić, ekspert
12:30-13:30	Ručak	
13:30-15:00	EN 378- analiza i obrazloženje standarda (IEC 60335-2-40) Dizalice toplote- održivo rješenje za budućnost Smart Solutions and smart integrations- EPBD based	Hrvoje Krapanić, ekspert
15:00-15:20	Kafe pauza	
15:20-15:50	Dizalice topline – moguća rješenja za dekarbonizaciju i smanjenje zagađenosti zraka u Sarajevu (studija- Manchester project)	Meho Zatega, ekspert
15:50-16:30	Pitanja i odgovori	Azra Rogović-Grubić, MVTEO BiH
16:30-17:00	Zaključci/Kraj radionice	